

Til lovforslag nr. L 158

Folketinget 2015-16

Betænkning afgivet af Grønlandsudvalget den 26. maj 2016

Betænkning

over

Forslag til lov for Grønland om kontrol med eksport af produkter med dobbelt anvendelse

[af erhvervs- og vækstministeren (Troels Lund Poulsen)]

1. Ændringsforslag

Erhvervs- og vækstministeren har stillet 3 ændringsforslag til lovforslaget.

2. Udvalgsarbejdet

Lovforslaget blev fremsat den 30. marts 2016 og var til 1. behandling den 19. april 2016. Lovforslaget blev efter 1. behandling henvist til behandling i Grønlandsudvalget.

Møder

Udvalget har behandlet lovforslaget i 2 møder.

Høring

Et udkast til lovforslaget har inden fremsættelsen været sendt i høring, og erhvervs- og vækstministeren sendte den 4. februar 2016 dette udkast til udvalget, jf. GRU alm. del – bilag 34. Den 30. marts 2016 sendte erhvervs- og vækstministeren de indkomne høringssvar og et notat herom til udvalget.

Teknisk gennemgang

Erhvervs- og vækstministeren og medarbejdere fra ministeriet forestod den 10. maj 2016 en teknisk gennemgang af lovforslaget over for udvalget.

Spørgsmål

Udvalget har stillet 16 spørgsmål til erhvervs- og vækstministeren og udenrigsministeren til skriftlig besvarelse, som disse har besvaret.

3. Indstillinger og politiske bemærkninger

Et *flertal* i udvalget (udvalget med undtagelse af EL og IA) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med de stillede ændringsforslag.

For Socialistisk Folkepartis medlemmer af udvalget er det helt afgørende, at grønlanderne selv tager stilling til,

hvordan de vil bruge deres undergrund. Det er efter SF's opfattelse en helt afgørende hjørnesteen i et lands selvbestemmelse, at man selv har råderet over egne ressourcer og mineraler, og hvordan de bruges nu og i fremtiden. Derfor mener SF også, at man skal rette sig efter det flertal, der nu engang er i Inatsisartut i forhold til kontrollen af den fredelige udnyttelse og eksport af det nukleare materiale, der brydes fra Grønlands undergrund.

Det skal samtidig understreges, at SF som parti er modstander af såvel brydning som eksport af nukleart materiale, både fordi vi er modstandere af den fredelige brug af nukleart materiale i atomkraftværker, og ikke mindst fordi vi er bekymrede for den sikkerhedsrisiko, det nukleare materiale kan have i forhold til oparbejdning til brug i nukleare våben. Derfor har vi også sympati for de holdninger, IA har givet udtryk for i forhold til forslaget i Inatsisartut med hensyn til brydning og eksport af nukleart materiale.

Der påhviler derfor nu det grønlandske selvstyre og de danske kontrolmyndigheder et stort ansvar for dels at sikre, at nukleart materiale både brydes under gyldig hensyntagen til Grønlands sårbare arktiske miljø, dels at det nukleare materiale i forbindelse med brydning og eksport ikke ender i de forkerte hænder.

I den forbindelse vil der fra nu af også påhvile det danske rigsfællesskab en helt særlig sikkerhedspolitisk rolle som uraneksporterende område, hvorfor rigsfællesskabet og den danske regering og Folketing fremadrettet vil have et endnu større ansvar for at overholde og forbedre internationale regler og tiltag med hensyn til kontrollen med materialer, der kan bruges i atomvåben.

Et *mindretal* i udvalget (EL og IA) indstiller lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling. Mindretallet vil stemme imod de stillede ændringsforslag.

I § 6 i lovforslaget står klart, at »Erhvervsstyrelsen er eksportkontrolmyndighed«, mens der i § 7 står, at »Eksport-

kontrolmyndigheden træffer afgørelse om tilladelse eller afslag til udførsel af produkter med dobbelt anvendelse«. Med lovforslaget overdrages ansvaret og myndighedskompetencen til at give eller afstå tilladelser til eksport af uran og andre radioaktive mineraler og produkter med dobbelt anvendelse altså utvetydigt til Danmark.

Enhedslisten og Inuit Ataqatigiit er ikke enig i lovforslaget og ej heller med Naalakkersuisut i, at Grønland skal tilbageføre dele af myndigheds- og beslutningskompetencen inden for råstofområdet til Danmark, da Danmark har overdraget råstofområdet fuldt ud til Grønland uden forbehold.

Enhedslisten og Inuit Ataqatigiit noterer sig, at det tidligere Naalakkersuisut i 2013 og 2014 var af samme holdning, som Enhedslisten og Inuit Ataqatigiit er. I bilag 7 til »Rapport om udvinding og eksport af uran« fra den 13. september 2013 skriver Naalakkersuisut således:

»Det følger endvidere af selvstyreloven, at Naalakkersuisuts kompetence til at meddele tilladelse til udnyttelse af råstoffer også omfatter kompetence til at meddele tilladelser til eksport af udnyttede råstoffer, herunder uran og andre radioaktive mineraler.«

På foranledning af Naalakkersuisut udarbejdede advokat Ole Spiermann den 6. januar 2014 resposummet »Om udenrigspolitiske beføjelser i forhold til uran og andre radioaktive mineraler i Grønland«, hvori der står:

»Myndighedskontrol i Grønland med efterforskning og udnyttelse af uran og andre radioaktive mineraler er indenrigspolitiske beføjelser. Det samme gælder kontrol med eksport af uran og andre radioaktive mineraler. Myndighedskontrol og eksportkontrol i Grønland henhører under Grønlands Selvstyre. Det gælder, uanset kontrollen udføres inden for en folkeretlig ramme. Ændringen af den folkeretlige ramme sker ved folkeretlig aftale og henhører under udenrigspolitik. Men gennemførelse og opfyldelse af Kongeriget Danmarks eksisterende folkeretlige forpligtelser inden for rammen, eksempelvis ved kontrol, er lovgivende og udøvende magt.

Rapportering og kontakt med Det Internationale Atomenergiagentur (IAEA) og andre landes myndigheder i sammenhæng med kontrol har et udenrigspolitisk aspekt. I kraft af selvstyreloven kan også rapportering og kontakt varetages af Naalakkersuisut inden for fuldt overtagne sagsområder som råstofområdet.

Enhedslisten og Inuit Ataqatigiit er af den opfattelse, at der selvfølgelig skal samarbejdes med Danmark og andre lande, hvis der skal eksporteres uran og andre former for dualuse-produkter. Enhedslisten og Inuit Ataqatigiit er også af den opfattelse, at dette samarbejde kan foretages uden at udvande selvstyreloven ved overdragelse af kompetencer til Danmark, som allerede er hjemtaget af Grønland.

Enhedslisten og Inuit Ataqatigiit noterer sig, at såfremt dette lovforslag vedtages, så er det Danmark, som bliver uraneksportør.

På den baggrund stemmer Enhedslisten og Inuit Ataqatigiit imod lovforslaget.

Tjóðveldi og Javnaðarflokkurinn var på tidspunktet for betænkningens afgivelse ikke repræsenteret med medlemmer i udvalget og havde dermed ikke adgang til at komme med indstillinger eller politiske udtalelser i betænkningen.

En oversigt over Folketingets sammensætning er optrykt i betænkningen.

4. Ændringsforslag med bemærkninger

Æ n d r i n g s f o r s l a g

Af *erhvervs- og vækstministeren*, tiltrådt af et flertal (udvalget med undtagelse af EL og IA):

Til § 2

1) I *stk. 1, nr. 3, litra a og b*, udgår »eller et partnerskab«. [Præcisering af definitionen af eksportør]

Til § 15

2) I *2. pkt.* ændres »i såvel papirform m.v. samt materialer, der opbevares i elektronisk form« til: »i såvel papirform som elektronisk form«. [Redaktionel ændring]

Til § 16

3) I *stk. 1* ændres »skal ske ved udpegede kontrolsteder, som er fastlagt som ansvarlige for« til: »skal ske ved kontrolsteder, som er udpeget som ansvarlige for«. [Redaktionel ændring]

B e m æ r k n i n g e r

Til nr. 1

Med lovforslaget indføres regler om eksportkontrol med dualuse-produkter i Grønland, der – tilpasset de grønlandske forhold – svarer til de bestemmelser, der fremgår af dualuseforordningen, jf. Rådets forordning nr. 428/2009 af 5. maj 2009 med senere ændringer. Dualuse-forordningens definition af en eksportør som en fysisk eller juridisk person eller et partnerskab er derfor medtaget i lovforslaget. Begrebet partnerskab er imidlertid ikke et anvendt juridisk begreb i dansk lovgivning, og det foreslås derfor, at begrebet partnerskab udgår af lovforslagets definition af en eksportør. Det bemærkes, at den foreslåede definition af en eksportør til herefter at omfatte en fysisk eller juridisk person findes udtømmende i forhold til en entydig afgrænsning af eksportøren og dennes ansvar og forpligtelser.

Til nr. 2 og 3

Der er tale om sproglige præciseringer, og der er ikke tilset nogen materielle ændringer i forhold til det fremsatte lovforslag.

*Søren Espersen (DF) Martin Henriksen (DF) Kristian Thulesen Dahl (DF) Jeppe Jakobsen (DF) Peter Skaarup (DF)
Henrik Brodersen (DF) Marcus Knuth (V) fmd. Torsten Schack Pedersen (V) Jakob Engel-Schmidt (V) Carl Holst (V)
Peter Juel Jensen (V) Jacob Jensen (V) Villum Christensen (LA) Carsten Bach (LA) Rasmus Jarlov (KF) Kasper Roug (S)
Flemming Møller Mortensen (S) Jan Johansen (S) Karin Gaardsted (S) Troels Ravn (S) Mogens Jensen (S)
Peter Hummelgaard Thomsen (S) Christian Juhl (EL) Finn Sørensen (EL) Roger Matthisen (ALT) Martin Lidegaard (RV)
Karsten Hønge (SF) Aaja Chemnitz Larsen (IA) Aleqa Hammond (SIU) nfm.*

Tjóðveldi og Javnaðarflokkurin havde ikke medlemmer i udvalget.

Socialdemokratiet (S)	46	Socialistisk Folkeparti (SF)	7
Dansk Folkeparti (DF)	37	Det Konservative Folkeparti (KF)	6
Venstre, Danmarks Liberale Parti (V)	34	Inuit Ataqatigiit (IA)	1
Enhedslisten (EL)	14	Siumut (SIU)	1
Liberal Alliance (LA)	13	Tjóðveldi (T)	1
Alternativet (ALT)	10	Javnaðarflokkurin (JF)	1
Radikale Venstre (RV)	8		

Oversigt over bilag vedrørende L 158

Bilagsnr.	Titel
1	Høringssvar og høringsnotat, fra erhvervs- og vækstministeren
2	Præsentationer og talepapirer fra høringen om uran den 16. marts 2016
3	Naalakkersuisuts fremsættelse af beslutningsforslag i Inatsisartut om tiltrædelse af lovforslaget
4	Ordførerindlæg fra Inatsisartuts første behandling af forslaget
5	Udskydelse af betækningsafgivelse til 26/5-16
6	Præsentationer fra den tekniske gennemgang af lovforslaget 10/5-16 med erhvervs- og vækstministeren
7	Betænkning afgivet af Inatsisartuts Erhvervsudvalg
8	Ændringsforslag fra erhvervs- og vækstministeren
9	Udkast til betænkning
10	Naalakkersuisuts svarnotat til Inatsisartuts Erhvervsudvalgs betænkning

Oversigt over spørgsmål og svar vedrørende L 158

Spm.nr.	Titel
1	Spm. om at bekræfte og uddybe, at det alene er råstoffer, som potentielt kan have militær anvendelse, der skal føres eksportkontrol med, til erhvervs- og vækstministeren, og ministerens svar herpå
2	Spm. om en analyse af, hvor stort et sort uranmarked der findes på globalt plan, og hvor store mængder uran på globalt plan, man p.t. ikke ved, hvor befinder sig, og som derfor potentielt kan være i hænderne på diktatorer, terrorister eller andre, til erhvervs- og vækstministeren, og ministerens svar herpå
3	Spm. om, hvorfor det er så vigtigt, at lovforslaget vedtages før sommerferien og træder i kraft 1/7-6, når der i Inatsisartut er fremsat forslag om at holde folkeafstemning om uranudvinding i Grønland, til erhvervs- og vækstministeren, og ministerens svar herpå
4	Spm., om ministeren vil medgive, at der med lovforslaget – og her tænkes særlig på § 7, stk. 3, og § 11, stk. 2, – reelt sker en tilbageførsel af kompetence på råstofområdet fra selvstyret til staten, hvor selvstyrets rolle nedgraderes til at blive hørings- eller orienteringspart, til erhvervs- og vækstministeren, og ministerens svar herpå
5	Spm., om og hvordan politiet i Grønland vil blive kompenseret, hvis det mod ministerens forventning – men som udtrykt i politiets høringssvar – viser sig, at politiet pålægges opgaver, som er »forbundet med endog meget store økonomiske konsekvenser for politikredsen i form af eksempelvis helikoptertransport m.v.«, til erhvervs- og vækstministeren, og ministerens svar herpå
6	Spm. om uddybelse af bemyndigelsesbestemmelsen i § 13 stk. 5, til erhvervs- og vækstministeren, og ministerens svar herpå

-
- 7 Spm. om, hvordan Danmarks allierede i NATO og samarbejdspartnere i EU og i FN ser på, at Danmark bryder uran, til erhvervs- og vækstministeren, og ministerens svar herpå
- 8 Spm. om, hvordan regeringen og det grønlandske selvstyre vil sikre sig imod illegal eksport af uran brudt i Grønland, til erhvervs- og vækstministeren, og ministerens svar herpå
- 9 Spm., om sikkerheds- og kontrolapparatet er på plads i Beredskabsstyrelsen og Grønland, når lovforslaget træder i kraft 1/7-16, til erhvervs- og vækstministeren, og ministerens svar herpå
- 10 Spm., om Grønland kan håndtere de store mængder forurenende affald, som vil blive konsekvensen af en eventuel brydning af uran og andre mineraler i Kvanefjeldet i Grønland, til erhvervs- og vækstministeren, og ministerens svar herpå
- 11 Spm., om eksport af strategiske og sjældne mineraler ikke vil være en de facto delvis tilbagerulning at det grønlandske selvstyre, til erhvervs- og vækstministeren, og ministerens svar herpå
- 12 Spm. om at bekræfte, at Danmark med lovforslaget overtager kompetencen til at give tilladelse eller afslag til eksporttilladelser, hvad angår rækken af såkaldte produkter med dobbelt anvendelse (dualuse-produkter) ud over blot uran, til erhvervs- og vækstministeren, og ministerens svar herpå
- 13 Spm. om at uddybe lovforslagets meget brede formuleringer, hvad angår »produkter« med dobbelt anvendelse, og fremlægge en mere komplet liste over, hvilke »produkter« med dobbelt anvendelse eksportkontrollen med nærværende lovforslag vil dække over, til erhvervs- og vækstministeren, og ministerens svar herpå
- 14 Spm. om at udarbejde en oversigt over forskellige radioaktive materials mulige anvendelse til våbenformål, til erhvervs- og vækstministeren og udenrigsministeren, og ministrenes svar herpå
- 15 Spm. om, hvilke krav der vil blive stillet til de aftaler med modtagerlande, som er en forudsætning for, at der kan udstedes en eksporttilladelse, til erhvervs- og vækstministeren og udenrigsministeren, og ministrenes svar herpå
- 16 Spm. om, hvorvidt de to lovforslag L 155 og L 158 reelt udhuler Grønlands selvstyres kompetence på råstofområdet, til erhvervs- og vækstministeren og udenrigsministeren, og ministrenes svar herpå